

doc. JUDr. et PhDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.
Fakulta bezpečnostního managementu PA ČR v Praze
Katedra veřejnoprávních disciplín

K propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Úvod

„Ústavní soud konstatuje, že právo na svobodnou volbu povolání a právo na práci v pojetí Listiny (ale i dalších dokumentů, upravujících základní sociální práva na evropské a mezinárodní úrovni) neznamena absolutní nemožnost ukončit existující pracovněprávní (služební) vztahy. Právo na práci ve svém obsahu sice zahrnuje i právo na stabilitu pracovního zapojení; je mu však nutno rozumět tak, že pracovněprávní (služební) vztah může skončit pouze způsoby, které právní předpisy upravují. Jestliže obecné soudy posoudily rozhodnutí služebních funkcionářů jako rozhodnutí v souladu s příslušnými předpisy, pak je za porušení uvedeného sociálního práva považovat nelze.“¹

Způsoby skončení služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru jsou obecně zakotveny v ustanovení § 41 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o služebním poměru“ nebo „ZOSP“).

Důvody propuštění ze služebního poměru jsou následně taxativně vyjmenovány v ustanovení § 42 ZOSP, mají obligatorní charakter. Nastane-li některý z těchto důvodů, nastupuje povinnost služebního funkcionáře příslušníka propustit, prostor pro správní uvážení tu není dán.

Rozhodování o propuštění klade na služebního funkcionáře mimořádně vysoké nároky a to zejména ve vztahu k prokázání naplnění jednotlivých hmotněprávních podmínek propuštění a jejich náležitého odůvodnění v rámci meritorního rozhodnutí.

Snad nejproblematičtější propouštěcím důvodem (vedle propuštění z důvodu dlouhodobého pozbytí zdravotní způsobilosti pro výkon služby) se jeví propuštění podle ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP, podle kterého musí být příslušník propuštěn, jestliže *„porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru.“* Pokorný² coby zástupce aplikační praxe a stejně tak i akademické sféry se k citovanému ustanovení vyjadřuje následovně: *„Platná právní úprava propuštění ze služebního poměru dle § 42 odst. 1, písm. d) je vnímána kontroverzně a kriticky jak doktrinárně, tak má i vysoký potenciál přinášet aplikační problémy v rozhodovací praxi soudů. Problémy přináší zejména v řešení vzájemného vztahu rozhodování ve věcech*

¹ Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1686/08-1

² POKORNÝ, Ladislav. Propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: SKULOVÁ, Soňa, Alena KLIKOVÁ a Jiří VALDHANS. (eds.). Dny práva 2015 – days of law. Část. IX. Veřejná služba ve veřejné správě (a to i jako služba veřejnosti). Brno: Masarykova univerzita 2016, s. 278–290. ISBN 978-80-210-8200-7.

*restních a ve věcech služebního poměru.*³ Značně kriticky k předmětným ustanovením přistupuje i Tomek, autor komentáře zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.⁴ Ostatně ten k tomuto propouštěcímu důvodu vyjádřil své pochybnosti již v minulosti, kdy jednak uvedl, že zařazením nového propouštěcího důvodu do stávající úpravy dochází k podstatnému zúžení použitelnosti § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 182/1992 Sb. Za zcela zásadní problém označil možný rozpor s čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (porušení presumpce nevinny) – „*Umožňuje-li ustanovení § 106 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru (§ 40 zákona o informační službě) postup služebního funkcionáře, jenž je v rozporu s touto ústavní zásadou, je nutno dojít k závěru o protiústavnosti ustanovení těchto zákonů*“,⁵ přičemž při této příležitosti podpůrně argumentoval i odkazem na ustanovení § 180 odst. 5 zákona o služebním poměru, podle kterého: „*Služební funkcionář si nemůže učinit úsudek o osobním stavu příslušníka a o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo je za něj odpovídá...*“.

Určité výhrady Tomek vyslovil i ve vztahu k (ne)normativní povaze služební přísahy (slibu).⁶ Polemizoval rovněž nad výkladem pojmu „zavrženíhodné jednání“ – „*Nová díkce propouštěcího důvodu vyjadřuje určitou kvalifikovanost jednání příslušníka, které má znaky trestného činu. Tato kvalifikovanost spočívá v jeho zavrženíhodnosti. Pojem „zavrženíhodné jednání“ je však velmi těžko definovatelný (...). Domnívám se že ve vztahu k jednání, které má znaky trestného činu, je možno použít výlučně ustanovení § 29 odst. 3 trestního řádu, jež pojednává o výjimečném trestu.*“⁷ či otázkou, jakým způsobem by měl služební funkcionář provádět dokazování, že je toto jednání způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru – „*V první řadě však bude muset definovat dobré jméno bezpečnostního sboru, a pokud se dobere nějakého závěru, bude dokazovat také to, že bezpečnostní sbor v konkrétním okamžiku skutečně dobré jméno má? Nebo se bude vycházet z fikce, že například police má dobré jméno jenom proto, že je orgánem státu?*“⁸

Skutečnost, že jde z pohledu aplikační praxe o značně „problémové“ ustanovení potvrzuje i relativně bohatá soudní judikatura, která již na veškeré výše položené otázky poskytuje odpovědi. Z jejího obsahu vyplývá, že skutečně každá z jednotlivých hmotněprávních podmínek pro propuštění je sama o sobě způsobilá přinášet aplikační problémy, a to i s ohledem na zvláštní procesní režim, kdy se podle ustanovení § 183

³ Pozn. autora: doc. JUDr. Ladislav Pokorný, Ph.D. se ve svém příspěvku zabýval především chápáním uplatnění zásady ne bis in idem a otázkou vázanosti správních soudů trestními rozhodnutími a jejich časovou posloupností.

⁴ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem k 1. 7. 2012. 2. aktualizované vydání.* Praha: Nakladatelství ANAG, 2012, s. 153. 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2.

⁵ TOMEK, Petr a Karel NOVÝ. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 149. ISBN 80-86898-71-7. Obdobně též TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru.* 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2009, s. 143. ISBN 978-80-7263-541-2.

⁶ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem k 1. 7. 2012. 2. aktualizované vydání.* Praha: Nakladatelství ANAG, 2012, s. 153. 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2.

⁷ TOMEK, Petr a Karel NOVÝ. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 148. ISBN 80-86898-71-7. Obdobně též TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru.* 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2009, s. 144. ISBN 978-80-7263-541-2.

⁸ Tamtéž.

a násl. ZOSP v tomto řízení neuplatňují některá standartní procesní práva příslušníka jako účastníka řízení ve věcech služebního poměru.

S ohledem na skutečnost, že se závěry aktuální soudní judikatury doposud neodrážejí v žádné ucelené monografii či komentáři k zákonu o služebním poměru je cílem tohoto přehledového článku seznámit jeho čtenáře se současným výkladem jednotlivých hmotněprávních i procesně-právních podmínek při propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP v kontextu relevantní právní úpravy a soudní judikatury a to bez výraznějších hlubších polemik a tím napomoci služebním funkcionářům při aplikaci tohoto traktovaného a v praxi často problematicky nahlíženého ustanovení.

Hmotněprávní aspekty propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP

Pro propuštění podle tohoto ustanovení musí být splněny kumulativně (současně) čtyři podmínky: 1. jednání příslušníka musí porušit služební slib, 2 musí být zavrženíhodné, 3. musí vykazovat (naplňovat) znaky trestného činu a 4. musí být způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru.

Ad 1) posouzení porušení služebního slibu

Institut služebního slibu uvedený v ustanovení §17 odst. 3 ZOSP, resp. jeho složení není jen prázdou proklamací přijetí občana do bezpečnostního sboru, ale skutečným potvrzením závazku. Požadované vlastnosti (neustrannost, dodržování služební kázně, čestnost, připravenost a ochota vynaložit své lidské síly, jakož i vlastní život, při zabezpečování vnitřního pořádku a bezpečnosti fyzických osob a majetku) jsou základními předpoklady výkonu služby v bezpečnostních sborech. Podle rozsudku Městského soudu v Praze, č. j. 11Ad 22/2014 jde o „*jakousi zvláštní formou vyjádření základních služebních povinností policisty.*“ V tomto kontextu lze říci, že služební poměr ve smyslu § 17 odst. 3 ZOSP sice vzniká dnem, který je stanoven v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, avšak bez složení služebního slibu nemůže příslušník danou profesi vykonávat, proto je také služební slib skládán v den nástupu do služby, tento den musí být slib příslušníkem složen a stvrzen jeho podpisem. Tuto tezi se patrně zákonodárce pokusil vyjádřit v poslední větě uvedeného ustanovení za pomoci dikce: „*V případě, že se příslušník ke složení slibu nedostaví nebo odmítne složit služební slib anebo jej složí s výhradami, služební poměr mu nevznikne.*“

Složení služebního slibu tak sehrává při přijetí do služebního poměru zcela zásadní roli, svůj význam si však zachovává po celou dobu výkonu služby, resp. trvání služebního poměru, a to zejména ve vztahu k institutu služební kázně, kázeňské odpovědnosti a propouštění. Přijetím do služebního poměru se příslušník bezpečnostního sboru stává představitelem státní moci a prosazovatel zájmů státu. Za své jednání proto musí nést větší odpovědnost. Svou profesí a svým chováním má být vzorem pro ostatní členy společnosti.

Zodpovědný přístup příslušníků bezpečnostních sborů k plnění služebního slibu vyplývá předně z jeho účasti na plnění funkcí státu, zvyšuje společenskou prestiž tohoto specifického povolání, stejně tak ale sebeúctu a jistotu jejich vykonavatelů.

Herzogová⁹ poznamenává, že důsledné dodržování etiky policejní práce může výrazně přispět ke zvýšení důvěry občanů v policii, neboť důsledné uskutečňování jejích principů, jakými jsou např. bezúhonnost, neúplatnost, nestrannost, korektnost, zákaz nepřiměřeného užití síly, v činnosti každého jednotlivého policisty je jedním z nástrojů optimalizace vztahu veřejnosti a policie s tím, že výkon policejní práce a otázky policejní etiky jsou veřejností vnímány zcela odlišně, mnohdy i pozorněji a přísněji oproti jiným profesním skupinám, což souvisí i s pohlížením veřejnosti na policii jako výrazně represivní složku. Od společnosti, ale ani od nadřízeného služebního funkcionáře tak nelze očekávat shovívavost k těm příslušníkům, kteří se dopustili protiprávního jednání. Naopak, společnost zcela přirozeně očekává od příslušníků bezpečnostních sborů příkladné respektování právního řádu České republiky a dodržování morálních hodnot nejen při výkonu služby, ale i mimo něj, jak se k tomu zavázali. Příslušník, který tyto vlastnosti nemá a mimo službu se projevuje v rozporu s nimi, hrubě poškozuje důvěryhodnost a dobrou pověst bezpečnostního sboru.

Bylo by však nesprávné spojovat s porušením služebního slibu jakoukoliv právní odpovědnost samostatně bez dalšího. V tomto směru je nutno zdůraznit, že služební slib má více etický, nežli právní rozměr. Tomek v této souvislosti poukazuje, že služební slib postrádá normativní povahu.¹⁰ Jde tu především o přihlášení se k hodnotovému systému, který je žádoucí pro danou profesi, přijetí mravních norem a mechanismů, které regulují uskutečňování těchto hodnot, jakož i základních pravidel chování, služebního jednání a služební zdvořilosti. Jednání, které je v rozporu s právními předpisy, je tak třeba nepochybně posuzovat i skrz tento slib, ale toliko ve smyslu korektivu určujícího společenskou škodlivost činu. Teprve z porušení právních předpisů, a nikoliv obecně ze služebního slibu, by měla vycházet sankční opatření v oblasti kázeňské či personální.

V tomto kontextu nelze přehlédnout, že se příslušník ve služební slibu zavazuje k tomu, že 1) bude nestranným při výkonu služby, 2) bude důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených, 3) nezneužije svého služebního postavení, 4) bude se chovat tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru, 5) bude řádně a svědomitě plnit služební povinnosti, 6) nebude váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život, přičemž každá z těchto povinností nachází svůj odraz rovněž v podobě zákonné povinnosti. Tak např. povinnost být při výkonu služby nestranným je zakotvena v § 45 odst. 1 písm. b) a § 46 odst. 1 ZOSP. Povinnost důsledně dodržovat právní a služební předpisy a plnit rozkazy svých nadřízených je vyjádřena v § 45 odst. 1 písm. a) a § 46 odst. 1 ZOSP, atd.

Lze proto jedině přivítat, že novelou provedenou prostřednictvím tzv. změnového zákona bylo porušení služební slibu v ustanovení § 186 odst. 8 ZOSP zrušeno jako samostatný důvod pro obligatorní uložení kázeňského trestu odnětí služební hodnosti, byť v důvodové zprávě byla uvedená změna opírána především o existenci § 42 odst. 1 písm. d). ZOSP (tedy dle předkladatelů o existenci duplicitní úpravy). Prostor pro široké správní uvážení, a tím i pro případné zneužití této obecné dikce,

⁹ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 2. vyd. Praha: PA ČR 1998, s. 107. ISBN 80-85981-82-3.

¹⁰ Srov. TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem*. 2. aktualizované vyd. Olomouc: Anag, 2012. ISBN 978-80-7263-752-2.

tu nepochybně existoval. Oproti tomu výpovědní důvod uvedený v ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP již vyžaduje subsumpci jednání, kterým byl služební slib porušen, pod konkrétní skutkovou podstatu trestného činu, a tedy určité sepjetí s porušením zcela konkrétní zákonné povinnosti, jakož i dalšími podmínkami, které diskreční pravomoc služebního funkcionáře výrazně omezují (podrobněji viz dále). Jinak vyjádřeno, správní uvážení služebního funkcionáře při posuzování této podmínky je obsahově omezeno i výkladem dalších neurčitých právních pojmů a podmínek vymezených v komentovaném ustanovení, což ostatně platí i pro všechny ostatní podmínky uvedené níže.

Obecně vyjádřeno při vyvozování právní odpovědnosti (včetně personálních otázek) není možné se opírat toliko o vágní a neurčité porušení povinnosti obsažené ve služební smlouvě bez konkrétního odkazu na porušení konkrétní skutkové podstaty (zákonné povinnosti).

Ad 2) posouzení zavrženíhodnosti

Naplnění tohoto neurčitého právního pojmu musí být v každém jednotlivém případě spolehlivě zjištěno a přezkoumatelně odůvodněno. K tomuto požadavku Nejvyšší správní soud dodává: „nelze však požadovat, aby správní orgán podal zcela úplnou a dostatečnou definici neurčitého právního pojmu... Požadavek na vymezení neurčitého právního pojmu je tak třeba vnímat jakožto rámcové vymezení, které má funkci zajištění určité zřejmosti toho, v čem správní orgán spatřuje rozsah tohoto pojmu, jeho účelem je zabránit libovůli při konfrontaci neurčitých pojmů a konkrétních skutkových zjištění. Jedná se tedy o určité stanovení rámcových obsahových mantinelů, nikoli o rigorózní definici.“¹¹ V tomto směru lze pro ilustraci odkázat např. na rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 11Ad 22/2014, v němž se uvádí: „Pojem „zavrženíhodné jednání“ byl žalovaným náležitě a dostatečně vypořádán. V případech, kdy jednání policisty, od kterého stát a veřejnost očekává, že nebude sám porušovat zákon a dopouštět se protiprávního jednání, ale naopak bude dodržovat morální a etické normy společnosti, dosáhne takového stupně, kdy lze již hovořit o protiprávním jednání úmyslném, pak lze takové jednání klasifikovat jako zavrženíhodné, neboť takové jednání nemůže mít důvěru veřejnosti a nenaplnuje tak nadále morální požadavky kladené na osobu policisty.“

Z citovaných rozhodnutí vyplývá, že odpověď na otázku, na jaké jednání příslušníka je možno již hledět jako na jednání zavrženíhodné, je třeba hledat ve spojení s dalšími podmínkami uvedenými v ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP, formě zavinění a motivech příslušníka a takto je ji třeba i odůvodňovat.

Obecně se však lze ztotožnit s tím, že skrze optiku služební smlouvy, resp. zvláštní postavení příslušníka ve společnosti, může být pod pojem zavrženíhodné jednání zahrnuta skutečně široká škála protiprávních jednání. Je proto žádoucí zdůraznit, že ne každé z nich však je současně důvodem pro propuštění ze služební poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP, k tomu je třeba splnění i dalších podmínek. Jinak

¹¹ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, čj. 4 Ads 119/2008-61.

vyjádřeno zavrženíhodným jednáním může být i úmyslné přestupkové jednání, to však není důvodem pro propuštění.¹²

Nedbalostní jednání naopak za zavrženíhodné považovat již zpravidla nepůjde. Rovněž spáchání úmyslného činu nemusí být nutně vždy a za všech okolností jednáním zavrženíhodným, např. je-li jednáno za specifických okolností (např. při excesu z okolností vylučujících protiprávnost). V tomto směru lze postulovat, že pokud by totiž zavrženíhodným mělo být skrze služební slib považováno každé protiprávní jednání příslušníka, nemusela by být tato podmínka v zákoně vůbec vyjádřena. Výše podaná definice zavrženíhodného jednání z úst Nejvyššího správního soudu není obecná, ale obsah daného neurčitého právního pojmu je třeba vykládat pro jednotlivé případy vždy individuálně.

Ad 3) posouzení, zda má jednání znaky trestného činu

Již úvodem se nabízí poznamenat, že v kontextu soudní judikatury nelze klást rovnítko mezi posuzováním toho, zda má jednání znaky trestného činu, a rozhodováním, zda je jednání trestným činem. Jak se uvádí v rozsudku Nejvyššího správního soudu, č. j. 3 Ads 55/2007 – 59: „není pochybením a vadou řízení žalovaného a ani krajského soudu, že nepřihlédli ke zprošťujícímu rozsudku trestního soudu a tudíž jej nevzali jako podklad svého rozhodnutí. Již krajský soud uvedl, že řízení o propuštění ze služebního poměru je vedeno jako řízení samostatné, které není závislé na výsledku trestního řízení.“, je tedy dostatečně zřejmé, že soudy skutečně činí rozdíl mezi rozhodováním o trestném činu a posuzováním toho, zda má jednání, které porušuje služební slib, znaky trestného činu.

Z uvedeného vyplývá, že k propuštění podle ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP se nevyžaduje, aby jednání příslušníka bylo shledáno trestným činem v trestním řízení, ale musí jím být porušen služební slib, být zavrženíhodné, způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru a především mít znaky trestného činu. Průtahy v řízení ve věci propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP, resp. vyčkávání na rozhodnutí v trestním řízení tak nemají oporu v zákoně. Příslušník se dopustil takového jednání, které je naprosto neslučitelné s výkonem služby v bezpečnostním sboru, proto musí být propuštěn, a to bezodkladně. Důvodová zpráva k tomu uvádí: „Nově se specifikuje propuštění příslušníka z důvodu porušení slibu, kterého se dopustil zavrženíhodným způsobem, a to jednáním, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru. Tím se reaguje na potřebu skončit služební poměr ještě před tím, než bude příslušník za takové jednání pravomocně odsouzen.“ Na ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP a na něj navazující právní úpravu zvláštního řízení podle § 183 a násl. ZOSP tak lze do jisté míry v režimu zákona o služebním poměru pohlížet jako na určitou obdobu institutu okamžitého zrušení pracovního poměru podle § 55 zákoníku práce.¹³ Tomu by poté odpovídala i specifická procesní úprava (podrobněji viz dále). Na případy, kdy je příslušník uznán vinným z trestného činu, dopadá jiný zákonný důvod propuštění -

¹² Shodně POKORNÝ, Ladislav. Propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: SKULOVÁ, Soňa, Alena KLIKOVÁ a Jiří VALDHANS. (eds.). Dny práva 2015 – days of law. Část. IX. Veřejná služba ve veřejné správě (a to i jako služba veřejnosti). Brno: Masarykova univerzita 2016, s. 278–290. ISBN 978-80-210-8200-7.

¹³ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

§ 42 odst. 1. písm. a), resp. b) ZOSP. Propuštění z důvodu podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP je určeno právě pro ty případy, kdy příslušník vinným z trestného činu uznán nebyl, ale znaky trestného činu naplnil.

Prokázání naplnění této podmínky pro propuštění ze služebního poměru je z hlediska odůvodnění velmi náročné. Služební funkcionář musí ve svém rozhodnutí dostatečně přesvědčivě odůvodnit, že jednání propouštěného příslušníka naplnilo znaky trestného činu, aniž by přitom měl k dispozici rozhodnutí o vině v trestním řízení. Je přitom pravděpodobné, že v takových případech, tj. dopustí-li se příslušník jednání vykazujícího znaky trestného činu, bude zároveň s případným propuštěním ze služebního poměru probíhat i trestní řízení. Je však nutné akceptovat, že zákonodárce nezůstal u možnosti propuštění až na základě odsuzujícího rozsudku v trestním řízení (v kombinaci se zproštěním výkonu služby dle § 40 ZOSP), ale výslovně zakotvuje i důvod k propuštění ze služebního poměru, který předpokládá rozhodnutí služebního funkcionáře o propuštění před ukončením trestního řízení. V takovém případě je nutnou součástí rozhodnutí o propuštění i posouzení jednání z hlediska naplnění znaků trestného činu služebním funkcionářem. Pokud by toto nebyl záměr zákonodárce, pak by zmíněné ustanovení bylo zcela obsoletní a prakticky neaplikovatelné.¹⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že služební funkcionář při propuštění ze služebního poměru z důvodu dle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP nerozhoduje o tom, zda byl spáchán trestný čin. Jeho úvaha se soustředí pouze na to, zda má jednání znaky trestného činu, v čemž je tedy nutno spatřovat určitý rozdíl. Ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP je proto třeba vykládat jako možnost služebního funkcionáře autonomně posoudit, zda jednání příslušníka má znaky trestného činu (nejde tedy o předběžnou otázku).

V případě, že by byl příslušník, se kterým byl služební poměr na základě rozhodnutí služebního funkcionáře ukončen, v následném trestním řízení zproštěn obvinění, je nástrojem pro nápravu takového chybného posouzení obnova řízení podle § 192 odst. 1 písm. b) ZOSP. Důležité je však zdůraznit, že zprošťující rozsudek vydaný v trestním řízení o stejném jednání, pro které byl příslušník ze služebního poměru propuštěn, není důvodem k obnově řízení, resp. zrušení rozhodnutí o propuštění vždy a bez dalšího. Tak je tomu pouze v případě, prokáže-li příslušník, že soud v trestním řízení vyslovil závěry, které zpochybňují zákonnost posouzení jednání služebního funkcionáře, a tato svá tvrzení řádně odůvodní.¹⁵ Důvodem pro zrušení rozhodnutí o propuštění by tak např. nebyla situace, kdy bylo s příslušníkem vedeno trestního stíhání, které je podmíněno souhlasem poškozené osoby, a v důsledku odvolání souhlasu s trestním stíháním bylo trestní řízení zastaveno, což však jistě současně neznamená, že služební funkcionář dané jednání nesprávně posoudil jako naplňující všechny podmínky § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP.

¹⁴ Srov. POKORNÝ, Ladislav. Propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: SKULOVÁ, Soňa, Alena KLIKOVÁ a Jiří VALDHANS. (eds.). *Dny práva 2015 – days of law. Část. IX. Veřejná služba ve veřejné správě (a to i jako služba veřejnosti)*. Brno: Masarykova univerzita 2016, s. 278–290. ISBN 978-80-210-8200-7.

¹⁵ Viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, č. j. 10 As 87/2014-65 a ze dne 12. 9. 2018, č. j. 7 As 285/2018-3.

Zcela odlišná by však již byla situace, pokud by byl obžalovaný zproštěn obžaloby dle § 226 odst. 1 písm. b) trestního řádu, tj. protože v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. V tomto případě je totiž více než pravděpodobné, že v trestním řízení bylo hodnoceno, zda jednání má znaky trestného činu. Jestliže tento závěr učinil soud v trestním řízení, jedná se o nejvýše povolovaný subjekt k posouzení otázek trestního práva a osud rozhodnutí o propuštění tak je již zpravidla předurčen. V tomto směru lze uvést, že pro rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru dle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP sice není rozhodnutí soudu o vině v trestním řízení předběžnou otázkou, která musí být zodpovězena a na které rozhodnutí závisí, ale posouzení obsažené v odůvodnění soudního rozhodnutí, zda jednání, pro které došlo k propuštění ze služebního poměru naplňuje znaky trestného činu, je vzhledem k autoritě soudu v trestním řízení natolik významné, že musí být k případnému návrhu propuštěného příslušníka zváženo v každé fázi jakéhokoliv řízení, v němž je otázka naplnění skutkové podstaty trestného činu relevantní. Uvedené lze obecně vyjádřit tak, že konkrétní dopad zprošťujícího rozsudku do rozhodnutí o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP se odvíjí zejména od důvodů zproštění obžaloby a od porovnání zjištěného skutkového stavu v obou řízeních (skutková zjištění totiž mohou být odlišná).

Vrátíme-li se k samotnému posouzení, zda má jednání znaky trestného činu, je s ohledem na vše výše uvedené nutné dospět k závěru, že tato úvaha nepochybně vyžaduje subsumpci jednání, jehož se příslušník dopustil, pod znaky konkrétní skutkové podstaty. Uvedené potvrzuje i rozsudek Krajského soudu v Plzni, č. j. 57 A 105/2013, v němž soud uzavírá: „*v napadeném rozhodnutí absentuje také jakékoli porovnání zjištěného jednání žalobce se znaky konkrétního trestného činu, a to včetně náležitého zdůvodnění toho, jakým způsobem a na základě jakých důkazů správní orgány dospěly k závěru, že v daném případě byly naplněny jednotlivé znaky skutkové podstaty toho kterého trestného činu. Lze tedy uzavřít, že správní orgány pochybily také v tom ohledu, že neprovedly náležitou subsumpci zjištěného jednání žalobce pod konkrétní skutkovou podstatu trestného činu a jeho jednotlivé znaky tak, jak je obvyklé v trestních věcech a trestních rozsudcích, přestože naplnění této podmínky ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru předpokládá. Pokud k této subsumpci žalovaný přistoupil až ve svém vyjádření k podané žalobě, je nutno konstatovat, že tímto již nelze vytýkané pochybení zhojit, neboť soud je ve své rozhodovací činnosti dle § 75 odst. 1 s. ř. s. vázán skutkovým a právním stavem, který zde byl ke dni vydání napadeného rozhodnutí žalovaného.*“

Ad 4) posouzení způsobilosti jednání ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru

Správní soudy definují dobrou pověst různě. Podle nedávného rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 8 Ad 25/2014-52-61 je „*způsobilým ohrozit dobrou pověst jednání, které negativně působí na právní a sociální postavení policie*“. Nejvyšší správní soud k tomu v rozsudku č. j. 10 As 123/2014-41 uvedl: „*každý bezpečnostní sbor, ale i jiný státní orgán, služba, úřad či instituce by měl pracovat a fungovat tak, aby si získal a zasloužil důvěru veřejnosti. V případě bezpečnostních sborů je tento požadavek vyjádřen mj. v § 45 odst. 1 zákona o služebním poměru, který stanoví základní povinnosti příslušníka, kdy příslušník je mj. povinen b) zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními a ohrozit důvěru v nestranný*

výkon služby a i) chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru“.

Při výkladu pojmu dobré pověsti bezpečnostního sboru lze samozřejmě vycházet i z relativně bohaté judikatury vážící se ke kázeňskému trestu odnětí služební hodnosti. Tak např. podle rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 50 A 46/2016-63 ohrozil příslušník dobrou pověst bezpečnostního sboru, neboť „veřejností je velmi vnímáno každé protiprávní jednání příslušníka Policie ČR, kdy úkolem policisty je chránit zájmy společnosti, a proto nelze připustit, aby policista vykonával činnost pod vlivem alkoholu.“ V rozsudku Nejvyššího správního soudu, č. j. 5 As 35/2014 se uvádí: „Použití veřejných prostředků (vybraných za uložené blokové pokuty od přestupců) v důsledku protiprávního jednání pro vlastní soukromé účely (navíc v rozsahu blížícím se hranici pro trestný čin zpronevěry - viz § 206 odst. 1 ve spojení s § 138 odst. 1 trestního zákoníku) je jedno z nejzávažnějších jednání, kterým je příslušník schopen ohrozit pověst Policie České republiky a důvěru v ní. Je smutným paradoxem, pokud příslušník policie, jehož základní povinností, jak důvodně uvádí stěžovatel, je podílet se na objasňování a postihu protiprávního jednání jiných osob, sám takto závažným způsobem porušuje zákon, a to ještě úmyslným přisvojením si jemu svěřených finančních prostředků, které vybral právě jakožto sankci (blokovou pokutu) za protiprávní jednání jiných osob. Je zřejmé, že autorita takového policisty v očích veřejnosti, resp. důvěra v něj musí být v podstatě nulová; takové jednání rovněž signalizuje jeho ochotu dát přednost vlastním zájmům před důležitým zájmem služby ve smyslu § 201 odst. 1 zákona o služebním poměru. Aniž by zdejší soud přehlížel žalobcovo tvrzení o jeho složité osobní finanční situaci, jakož i skutečnost, že přisvojenou částku po několika dnech vrátil (ovšem až poté, co byl jeho čin odhalen a bylo s ním zahájeno řízení o daném deliktu), je třeba říci, že podobného jednání se příslušník Policie České republiky jednoduše dopustit nesmí, takové jednání nakonec může (mimo jiné) nastolit otázku, zda policista, který se takto chová, neukládá blokové pokuty právě s cílem zajistit si finanční prostředky pro svou osobní potřebu. Touto úvahou Nejvyšší správní soud žalobci takové motivy nijak nepodsouvá, jen ilustruje, do jaké míry je dané jednání mající znaky přestupku, kterého se žalobce dopustil zcela zjevně v souvislosti s výkonem služby, schopné ohrozit pověst Policie České republiky, zpochybnit objektivitu jejích postupů a důvěru občanů v její počínání.“

Z citované soudní judikatury vyplývá, že pod dikci jednání, které je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru, lze nepochybně zahrnout opět značně širokou a různorodou škálu jednání, ve vztahu k problematice propuštění je však třeba říci, že za takové jednání lze téměř vždy považovat jednání, které vykazuje znaky úmyslného trestného činu. Prokázání, resp. odůvodnění této podmínky je pak třeba spojovat s narušením hodnot, na nichž je vystavěn výkon služby v bezpečnostních sborech.

Procesně-právní aspekty propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP

Příslušná procesní ustanovení (§ 183 ZOSP a násl.) pro řízení o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP zavádí zvláštní formu řízení, kdy vydání rozhodnutí může být (nikoliv nutně musí být) prvním úkonem v řízení a ve kterém nemá služební funkcionář povinnost seznámit účastníka s podklady pro vydání rozhodnutí

(§ 174 odst. 1 písm. b) ZOSP). Pro účely dalšího výkladu tak bude rozlišováno 1. zkrácené a 2. nezkrácené zvláštní řízení.

Ad 1) Specifika zkráceného zvláštní řízení (rozhodnutí jako první úkon v řízení) - § 184 odst. 2 ZOSP

Za této situace nemusejí být (a logicky ani nemohou být) splněny podmínky standartního řízení, včetně povinnosti poskytnout účastníkovi řízení možnost, aby se mohl seznámit s podklady pro vydání rozhodnutí a případně se k nim vyjádřit. Nezbytným zákonným předpokladem pro uplatnění tohoto zvláštního postupu je spolehlivě zjištěný skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí o propuštění. Bez toho by nebylo ostatně možné rozhodnutí vydat a ani náležitě odůvodnit.

Jakkoliv tedy i v tomto druhu řízení platí, že řízení v I. stupni a řízení odvolací tvoří jediný celek, je nutno požadavek na zjištění materiální pravdy vztahovat již k řízení prvostupňovému. Lze si proto oprávněně pokládat otázku, v jakých případech by vůbec postup podle ustanovení § 184 odst. 2 ZOSP, tedy zahájení řízení až doručením prvostupňového rozhodnutí, mohl být vůbec realizován. Z pohledu teoretického by bylo jistě možné odpovědět, že právě a pouze v těch případech, kde bude stav věci zjištěn tak, že o něm nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí. A contrario, že postup podle § 184 odst. 2 ZOSP nelze použít, není-li věc dostatečně objasněna a kde se takové její náležité objasnění předpokládá až v průběhu řízení.

Uvedená podmínka tak do jisté míry výrazně omezuje aplikaci komentovaných ustanovení na zcela výjimečné případy, kdy by byl daný výpovědní důvod nezpochybnitelný - zcela zřejmý (otázkou je, zda se takové případy v praxi vůbec vyskytují). Má-li být rozhodnutí o propuštění prvním úkonem v řízení, musí být důvody pro vydání rozhodnutí seznatelné již ze samotného spisu.

Nejvyšší správní soud při výkladu a interpretaci této normy například v rozsudku č. j. 6 Ads 77/2013 – 54 k tomu uvedl: „*V této souvislosti je vhodné blíže vymezit povinnost správního orgánu zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Takto vysoký důkazní standard čerpá z povinnosti zjištění tzv. materiální pravdy, která je pro správní orgány jako princip přejata z trestního řízení (viz § 2 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád). Podstatou tohoto požadavku je úsilí o nalezení pravdy o skutku, který je předmětem řízení. Skutková zjištění, k nimž správní orgán v řízení dospěl, mají vést k pravdivému poznání skutečnosti, a tím ke spravedlivému a přesvědčivému rozhodnutí ve věci.*“

Opomenout nelze ani požadavek vyslovený již v rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 7 Ca 104/2005 - 26, podle kterého „*správní orgán sice může použít také podklady získané od jiných orgánů veřejné moci, avšak své rozhodnutí musí opřít zejména o původní důkazy, které sám provede*“, či rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. Ads 89/2011, v němž se uvádí: „*žalovaný rozhodl na základě podkladů opatřených od orgánů činných v trestním řízení, aniž by jejich správnost ověřil vlastními dokazováními ... takto přitom postupoval za situace, kdy měl k dispozici pouze některé důkazy či podklady opatřené v přípravném trestním řízení a kdy zde ještě ani nebyla podána obžaloba... za pomoci těchto listin, opatřených v počátečním stadiu trestního řízení, si tedy žalovaný nemohl učinit spolehlivý úsudek o tom, zda stěžovatel skutečně*

porušil služební slib zavrženíhodným jednáním majícím znaky trestného činu, a byly tak naplněny podmínky pro jeho propuštění ze služebního poměru dle § 42 odst. 1 písm. d) služebního zákona.“ Tyto závěry potvrzuje i rozsudek Krajského soudu v Plzni, č. j. 57 A 105/2013: „žalovaný nepřistoupil k náležitému zjištění a posouzení skutkového stavu věci a spokojil se toliko s jedinou listinou (usnesením o zahájení trestního stíhání), na jejímž podkladě rozhodl o propuštění žalobce ze služebního poměru. Skutkový stav věci tak nebyl náležitě zjištěn, neboť v řízení nebyly obstarány žádné relevantní podklady pro rozhodnutí, v důsledku čehož ani krajský soud nebyl schopen zjistit a posoudit, k jakému jednání vůbec v daném případě došlo a zda je možno toto jednání pokládat za náležitě prokázané.“

Lze proto uzavřít, že v naprosté většině případů vyskytujících se v aplikační praxi bude třeba při propuštění dle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP procesně postupovat nejspíše v následujícím režimu:

Ad 2) Nezkrácené zvláštní řízení o propuštění

I pro případ, kdy rozhodnutí o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP není vydáváno jako první úkon ve zvláštním řízení, zákon stanoví, a to poměrně netradičně, jako výjimku z obecných pravidel standardního řízení, že by i v této variantě nemusela být účastníkovi poskytnuta možnost, aby se mohl seznámit s podklady rozhodnutí (otázkou je, zda v této variantě je pro takový postup vůbec důvod). Služební funkcionář tedy nemá povinnost účastníka řízení o ukončení dokazování informovat a vyzvat ho k uplatnění daného práva. Toto podstatné zkrácení účastníka řízení na jeho procesních právech je proto alespoň zčásti kompenzováno tím, že služební funkcionář musí sám provést dokazování tak důkladně, aby o skutkových zjištěních nebyly důvodné pochybnosti.

To však nijak neznamená, že by propouštěný příslušník nemohl v tomto režimu zvláštního řízení způsob a rozsah dokazování jakkoliv ovlivnit. Vyloučeno je jen právo vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí. Účastník řízení tak ve zvláštním řízení disponuje nepochybně všemi ostatními právy vymezenými v ustanovení § 174 odst. 1 písm. a) ZOSP, případně vyplývajícími z dalších ustanovení zákona o služebním poměru anebo ze zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, včetně práva nahlížet do spisu, navrhopvat důkazy, činit vyjádření apod., s nimiž souvisí i případné navazující povinnosti služebního funkcionáře, zejména požadavek, aby návrhy účastníka byly řádně vypořádány v odůvodnění meritorního rozhodnutí.

I pro rozhodnutí o propuštění dle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP nepochybně platí pasáž uvedená v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 7 Afs 212/2006 – 76: „Podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Součástí pojmu právního státu v jeho soudobém chápání je vyloučení libovůle při výkonu veřejné moci. K tomu slouží při rozhodování o právech a povinnostech, děje-li se tak vydáváním formalizovaných individuálních aktů aplikace práva zákonem stanoveným procesním postupem, tedy i u rozhodnutí vydávaných v daňovém řízení, zpravidla odůvodnění takových aktů. Smyslem a účelem odůvodnění je především ozřejmit, proč správní orgán rozhodl, jak rozhodl, neboť jen tak lze ověřit, že důvody rozhodnutí jsou v souladu s právem a nejsou založeny na libovůli (srov. v tomto ohledu judikaturu Ústavního soudu, např. jeho náleze ze dne 6. 3. 1997, sp. zn. III. ÚS 271/96, publikovaný pod č. 24/1997 Sb. ÚS, viz též www.usoud.cz). Obsah odůvodnění proto musí být takový, aby

uvedený účel, tedy zajištění přezkoumatelnosti rozhodnutí, byl naplněn. Tak tomu je, jsou-li z odůvodnění patrné důvody rozhodnutí v kontextu všeho podstatného, co předcházelo jeho vydání a mělo vliv na jeho obsah. Paušálně definovat požadovaný „minimální“ rozsah odůvodnění, aby bylo v konkrétním případě ještě přezkoumatelné, dost dobře nelze, neboť toto je vždy kontextuální a individuální kategorií – zrcadlí se v něm zejména průběh předchozího řízení, především procesní aktivita stran a prováděné dokazování, povaha skutkových a právních otázek, které byly v řízení řešeny, a v rozhodnutí, jímž bylo jiné rozhodnutí přezkoumáváno, i povaha a rozsah přezkumné činnosti orgánu, který ve věci rozhodoval, jak vyplývá z konkrétní procesní úpravy.“

Rozhodnutí o propuštění musí být příslušníkovi doručeno bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy tento důvod vznikl. Jde o lhůtu prekluzivní. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění (odvolání nemá odkladný účinek).

Předmětný důvod propuštění nezakládá příslušníkovi nárok na odchodné a výsluhový příspěvek. Pokud by však rozhodnutí o propuštění bylo zrušeno (rozhodnutím soudu či na základě obnovy řízení) budou mu oba výsluhové nároky poskytnuty (§ 155 písm. c) a § 157 písm. c) ZOSP).

Charakter zvláštního řízení a jeho vztah k trestnímu řízení

Vycházejí z výše uvedeného lze obecně říci, že zákonodárce zavedením režimu zvláštního řízení (ať už zkráceného či nezkráceného) reflektuje na potřebu dané řízení maximálně urychlit a to nejspíše z důvodu vysoké společenské škodlivosti protiprávního jednání, jehož se příslušník dopustil, na úrovni trestného činu, které je tak naprosto neslučitelné s požadavky kladenými na příslušníka bezpečnostního sboru. Tomu by poté odpovídala i specifická úprava odvolání, které se podává taktéž ve „zkrácené“ 7 denní lhůtě.

V případném navazujícím odvolacím řízení se však již postupuje zcela standardně. Odvolatel coby účastník řízení má plná procesní práva, včetně práva na seznámení se podklady pro rozhodnutí a možnosti se k nim vyjádřit. Odchylnka spočívá právě a pouze jen v délce odvolací lhůty.

Zvláštní řízení se vede jako řízení samostatné, které není odvislé od výsledku řízení kázeňských či trestních, což potvrzuje i judikatura vztahující se ke konkurenci těchto řízení. Tak např. podle rozsudku Nejvyššího správního soudu, č. j. 7 As 109/2015 – 31: „V případě propuštění příslušníka bezpečnostního sboru ze služebního poměru dle ust. § 42 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb., skutečně nejde o sankci „trestního“ charakteru. Tato sankce není formálně označena jako trest a ani materiálně nemá povahu „trestu“. Neplní totiž represivní funkci, nýbrž je výlučně opatřením, které má zaručit řádné fungování bezpečnostního sboru (k posuzování „trestního“ charakteru sankcí srov. rozsudek ze dne 8. 6. 1976 ve věcech 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72; 5370/72, Engel a další proti Nizozemsku, dostupný na <http://hudoc.echr.coe.int>). Neuplatní se zde tedy zásada ne bis in idem ve smyslu pravidla zakotveného v čl. 4 Protokolu č. 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) nebo čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (publikována usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.). Stejně tak se Nejvyšší

správní soud ztotožňuje s názorem stěžovatelky, že řízení o propuštění ze služebního poměru dle ust. § 42 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb., a trestní řízení týkající se téhož jednání příslušníka bezpečnostního sboru, jsou autonomní. Zákon č. 361/2003 Sb. neváže rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru na existenci pravomocného rozsudku trestního soudu o spáchání trestného činu. Naplnění zákonných podmínek posuzuje služební funkcionář zcela samostatně, včetně otázky, zda jednání příslušníka naplňuje znaky trestného činu. Skutečně přitom není nutné, aby byly jeho úvahy následně potvrzeny odsuzujícím rozsudkem trestního soudu. Stejně tak ani zprošťující rozsudek nutně nemusí znamenat automaticky závěr o nezákonnosti propuštění ze služebního poměru“ (k tomu podrobněji viz předchozí výklad k podmínce – jednání nese znaky trestného činu).

Ostatně k obdobným závěrům dospěl již Ústavní soud ve svém usnesení, sp. zn. I. ÚS 529/03, podle kterého: *„Není možné směřovat trestní řízení a správní řízení ve věci propuštění ze služebního poměru podle § 106 odst. 1, písm. d) zák. č. 186/1992 Sb. Předmětem soudního přezkumu může být pouze to, zda nastaly skutečnosti, které citované ustanovení předpokládá jako důvod pro propuštění příslušníka Vězeňské služby ČR ze služebního poměru, a to bez ohledu na současně probíhající trestní řízení. Je-li tedy příslušník VS ČR propuštěn ze služebního poměru podle citovaného ustanovení pro jednání, které je kvalifikováno jako porušení služební přísahy a služebních povinností zvláště závažným způsobem a za totožné jednání je proti němu vedeno i trestní stíhání, nelze dospět k závěru, že propuštěním ze služebního poměru byla popřena presumpce nevinny stanovená v čl. 40 Listiny.“*

Závěr

Základní podmínkou zákonnosti a především přezkoumatelnosti rozhodnutí o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) ZOSP je obsahově dostatečně určité a srozumitelné odůvodnění, v němž se služební funkcionář v souladu § 181 ZOSP náležitě vypořádá s jednotlivými námitkami účastníka řízení, jakož i naplněním všech hmotněprávních podmínek, které jsou vymezeny ve vztahu k tomuto propouštěcímu důvodu.

Zvláštní řízení o propuštění z uvedeného důvodu se vede jako řízení samostatné, které není odvislé od výsledku řízení kázeňských či trestních.

Vedení trestního řízení pro týž skutek nemůže bránit propuštění ze služebního poměru a naopak - nejedná se o porušení zásady ne bis in idem či zásady presumpce nevinny. V tomto kontextu je třeba zejména zdůraznit, že nelze klást rovnítko mezi posuzováním toho, zda má jednání znaky trestného činu, a rozhodováním, zda je jednání trestným činem. Případný zprošťující rozsudek vydaný v trestním řízení o stejném jednání, pro které byl již příslušník ze služebního poměru propuštěn, není důvodem k obnově řízení, resp. zrušení rozhodnutí o propuštění vždy a bez dalšího. Tak je tomu pouze v případě, prokáže-li příslušník, že soud v trestním řízení vyslovil závěry, které zpochybňují zákonnost posouzení jeho jednání jako trestného činu, a tato svá tvrzení řádně odůvodní a žádost o obnovu řízení podá v zákonem stanovené lhůtě.

Byť zavedením režimu zvláštního řízení zákonodárce reflektoval na potřebu dané řízení maximálně urychlit, nebude patrně možné s ohledem na důkazní standardy vyplývající ze zásady materiální pravdy v naprosté většině případů vyskytujících se

v praxi aplikovat režim § 184 odst. 2 ZOPS, tj. rozhodnutí o propuštění vydat jako první procesní úkon v daném řízení. Rozhodnutí o propuštění by vždy mělo vycházet z podkladů, jejichž správnost byla služebním funkcionářem ověřena v průběhu vlastního dokazování.

Literatura

- HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 2. vyd. Praha: PA ČR, 1998. ISBN 80-85981-82-3.
- POKORNÝ, Ladislav. Propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: SKULOVIÁ, Soňa, Alena KLIKOVIÁ a Jiří VALDHANS. (eds.). *Dny práva 2015 – days of law. Část. IX. Veřejná služba ve veřejné správě (a to i jako služba veřejnosti)*. Brno: Masarykova univerzita 2016, s. 278 – 290, ISBN 978-80-210-8200-7
- TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem*. 2 vyd. Olomouc: Anag, 2012. ISBN 978-80-7263-752-2.
- TOMEK, Petr a Karel NOVÝ. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 408 s. ISBN 80-86898-71-7.
- TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2009, 303 s. ISBN 978-80-7263-541-2.
- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v platném znění.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1686/08 -1
- Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 529/03
- Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, č. j. 7 Afs 212/2006 – 76
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 7 As 285/2018-3.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 7 As 109/2015 – 31
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 10 As 87/2014-65
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 10 As 123/2014-41
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 5 As 35/2014
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. Ads 89/2011
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 4 Ads 119/2008-61
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 6 Ads 77/2013 – 54
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 3 Ads 55/2007 – 59
- Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 50 A 46/2016-63
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j. 11Ad 22/2014
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze č. j. 8 Ad 25/2014-52-61
- Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni, č. j. 57 A 105/2013
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze č. j. 7 Ca 104/2005 - 26

RESUMÉ

Příspěvek podrobně vysvětluje právní aspekty propuštění příslušníka ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru. Pozornost je věnována jednotlivým hmotněprávním podmínkám, tak zvláštnímu procesnímu režimu při tomto druhu propuštění v kontextu právní úpravy a související soudní judikatury.

Klíčová slova: služební poměr, propuštění, služební slib, trestný čin, zvláštní řízení.

SUMMARY

FIALA, Zdeněk: LEGAL ASPECTS OF DISMISSAL UNDER SECTION 42 (1) (A). D) OF THE ACT ON SERVICE OF MEMBERS OF SECURITY FORCES

The paper explains in detail the legal aspects of dismissal of a member of the security forces under the Section 42 (1) (a). d) of the Act on Service of members of security forces. Attention is paid to individual substantive conditions, as well as to the special procedural regime in this kind of dismissal in the context of legislation and related judicial case law.

Keywords: service in security forces, dismissal, service oath, crime, special proceedings.

